

Gull-Olle drog pilgrimer till Norge

NORRKÖPING

Det sitter en norrman på toppen av Rådhuset. Stadens egen Gull-Olle levde ett dramatiskt liv och blev dyrkad som helgon direkt efter sin död.

S:t Olof, S:t Olofsgatan, S:t Olofsskolan, S:t Olofsfest, S:t Olai kyrka, Olsmässa. Listan kan göras lång på benämningar som har associationer till den helige S:t Olof.

Som inte var så värst helig i unga år på 900-talet, utan var med som viking och härjade runt Östersjön och i England.

Ättling till Harald Hårfager

Vid det senare deltog han i allra högsta grad till att dåtidens London Bridge förstördes.

Men nu var det inte för ären som råbarkad viking som han senare dyrkades som ett helgon. Någon officiell helgonförklaring blev det aldrig.

Olav II Haraldsson, kallad Olav den helige eller Olav den digre, 995–1030, var son av Harald Grenske och Olof Skötkonungs dotter Astrid och räknades som ättling till Harald Hårfager.

I landsflykt

Efter ären som ung viking i både öster- och västerled, ska han ha blivit döpt i franska Rouen. Återkommen till Norge 1015 hyllades Olav som

kung. Med vapenmakt skapade han ett enväldigt kungadöme och grundade bland annat den norska kyrkorätten.

Med grymhet och våld försvarade han både den kristna tron och sina egna maktanspråk.

Men försöken att kristna och samla det norska riket under en kung stötte på starkt motstånd och Olav tvingades till slut att fly till Ryssland, via Sverige.

Efter ett par år i landsflykt återvände han till Norge för att återta kungatronen. Den 29 juli 1030 stod det berömda slaget vid Stiklastad i Trøndelag, där Olavs här var klart underlägsen motståndarens, som bestod av de norska stormännen och en stor bondearmé. Självt stupade han under slaget.

Mirakler och järtecken

Omedelbart efter det att kungen dött började det cirkulera uppgifter om magiska under och mirakler.

Ryktena om de järtecken som hade skett i samband med Olavs död spreds snabbt. Många började betrakta honom som en heligman.

Hans grav i Nidaros, dagens Trondheim, blev Nordens främsta vallfartsort och runt om i Norden växte det fram en utbredd Olofskult.

Från de svenska landskapen utgick det pilgrimsleder mot Nidaros, så även från Östergötland. Det uppfördes samtidigt ett flertal kapell i

de nordiska städerna till Olofs ära, bland annat i Norrköping.

Blotgille

Historikern Björn Helmfrid ville tidsmässigt placera S:t Olofs kyrka i Norrköping, S:t Olai, till 1200-talet. Journalisten och historikern Arthur Nordén hade tidigare kommit med tesen att ursprunget till S:t Olofs kyrka återfanns i ett hedniskt blotgille.

När kristendomen gjorde sitt intåg förvandlades blotgillet till ett gille, helgat åt just S:t Olof. Nordén menade vidare att blothuset ombyggdes till en kyrka, vilken senare skänktes till Askaby kloster.

S:t Olof blev Norrköpings medeltida skyddshelgon med yxan som sin symbol och han återfanns både på stadens vapen och sigill.

Det sitter alltså en norrman på Rådhusets topp. Och inte vilken norrman som helst.

Källor: Nationalencyklopedin, Medeltidens ABC

LASSE SÖDERGREN

Reporter, 011-200 151
lasse.sodergren@nt.se



Råbarkad sälle. Stadens egen Gull-Olle levde ett dramatiskt liv och blev dyrkad som helgon direkt efter sin död. Från de svenska landskapen utgick det pilgrimsleder mot hans grav i Nidaros. ARKIVBILD: MICHAEL SVENSSON

”S:t Olof blev Norrköpings medeltida skyddshelgon med yxan som sin symbol och han återfanns både på stadens vapen och sigill.



Pilgrimsfärd. Ett fenomen som även dagens moderna människor brukar företa. ARKIVBILD: MIKAEL STRAND



Pilgrimshatten. Ett av attributen hos den som vandrar i heliga fotspår. ARKIVBILD: PENTTI MIKKOLA



S:t Olof blev Norrköpings skyddshelgon och han återfanns både på stadens vapen och sigill.